

МАТЕРІАЛИ КОНФЕРЕНЦІЇ

Крук О.М., здобувач кафедри
кримінології та кримінально-
виконавчого права Національної
академії внутрішніх справ

ПЕРСОНАЛ ДЕРЖАВНОЇ КРИМІНАЛЬНО- ВИКОНАВЧОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ ЯК ОБ'ЄКТ КРИМІНОЛОГІЧНОГО ВИВЧЕННЯ

Як свідчить вивчення наукових джерел (В.Д. Малков), об'єктом кримінології вважають економічні, політичні та інші соціальні відносини у тій мірі, в якій вони зв'язані зі злочинністю та детермінують її окремі сторони [1, с. 8]. Аналогічну позицію займає й О.М. Джужа, на переконання якого об'єкти кримінології - це специфічне явище - злочинність та особливі форми реакції на неї, які полягають в усуненні детермінант злочинності [2, с. 7-8].

Зазначені підходи у повній мірі співпадають із загальнотеоретичним визначенням об'єкта права, що дається в енциклопедичній літературі (Ю. Шемшученко), під яким розуміють матеріальні й нематеріальні блага, з приводу яких виникають правовідносини. При цьому види і обсяг матеріальних та нематеріальних благ, які становлять об'єкт права, визначаються законодавцем і закріплюються у законах та інших нормативно-правових актах [3, с. 479].

Якщо взяти за основу ці методологічні засади, то можна вивести наступне поняття «Персонал Державної кримінально виконавчої служби як об'єкт кримінологічного вивчення» - це суспільні відносини, що виникають у зв'язку зі вчиненням цими особами злочинів, а також відомості про даний вид злочинності, особу злочинця, причини і умови злочинності та заходи протидії зазначеному суспільно небезпечному явищу.

Таким чином, системо утворюючими ознаками, що складають зміст даного поняття, є:

1. Суспільні відносини, що виникають у зв'язку зі вчиненням персоналом Державної кримінально-виконавчої служби (далі - ДКВС) України злочинів.

Як свідчить практика, пріоритетними у цьому випадку є правові відносини, виходячи з того, що персонал ДКВС може бути суб'єктом будь-яких злочинів, зазначених в Особливій частині Кримінального кодексу (КК) України, а по деяких із них (розділ 18 «Злочини у сфері службової діяльності»), є ще й спеціальним суб'єктом, як службова особа. У той самий час, результатом вчинення злочинів персоналом ДКВС України стає також порушення моральних, релігійних, етичних, технічних та інших суспільних відносин, які є складовим елементом при визначенні їх правового статусу.

2. Суб'єктами вчинення злочинів виступає персонал ДКВС України.

Відповідно до вимог ст. 14 Закону України «Про Державну кримінально-виконавчу службу України» до персоналу ДКВС відносяться особи рядового та начальницького складу, державні службовці та особи, що не мають спеціальних звань і працюють в ДКВС за трудовими договорами, при умові дотримання вимог, що пред'являються до персоналу, які зазначені в ст. 16 цього Закону.

Більш того, як це впливає з вимог Закону України «Про засади запобігання і протидії корупції» [4], персонал ДКВС відноситься й до суб'єктів корупційних діянь.

3. Відомості про злочини, що вчиняють особи з числа персоналу ДКВС.

Відповідно до ст. 112 Кримінального процесуального кодексу (КПК) України «Підслідність» розслідуванням злочинів, вчинених зазначеною категорією осіб, займаються слідчі прокуратури, тобто офіційний облік зазначеного виду злочинності ведуть органи прокуратури та державної статистики. Зокрема, тільки у 2014 році відповідними

прокуратурами України було порушено 86 кримінальних проваджень стосовно 86 працівників ДКВС України; направлено до суду з обвинувальним вироком 70 справ, по 46 із яких судом поставлені обвинувальні вирoki [5, с. 15].

4. Дані про особу злочинця.

Як свідчить практика, щорічно до кримінальної відповідальності притягуються різноманітні особи з числа персоналу ДКВС, при цьому у кількісному вимірі більшість злочинів вчиняється так званим атестованим складом, а в розрахунку на 10 тис. осіб - вільнонайманими особами.

5. Інформація про причини, що породжують, та умови, які сприяють вчиненню злочинів персоналом ДКВС.

Зокрема, в науковій літературі (ВВ. Коваленко, О.М. Джужа, О.Г. Колб та ін.) виділяють наступні детермінанти злочинів, що вчиняються персоналом ДКВС: а) загальні детермінанти, що породжують та обумовлюють злочинність в Україні в цілому; б) особливі детермінанти злочинності, що пов'язані з діяльністю державних службовців, працівників правоохоронних органів і судів; в) специфічні детермінанти злочинності, що виявленні у ході вивчення злочинності в місцях позбавлення волі; г) безпосередні причини і умови злочинності, що детермінуються протиправною та віктимною поведінкою персоналу виправних колоній.

6. Заходи протидії злочинам, що вчиняються персоналом виправних колоній.

Як показало вивчення наукових джерел, до таких відносяться як заходи загальносоціального, так і спеціально-кримінологічного характеру, включаючи індивідуальну профілактику та віктимологічне запобігання злочинам [6, с. 89-134].

Отже, якщо систематизувати усі названі вище ознаки, що складають зміст поняття «персонал ДКВС України як об'єкт кримінологічного вивчення», то можна зробити висновок про те, що всі вони у повній мірі відповідають загальноновизначеній у науці

кримінологічній характеристиці злочинності [7, с. 35-50] та у цілому - предмету кримінології.

Список використаних джерел

1. Криминология: Учебник / Под. ред. проф. В.Д. Малкова- М.: ЗАО Юстицинформ, 2004. - 528 с.
2. Кримінологія: Підручник/ За заг. ред. О. М. Джужи. - К.: Юрінком Інтер, 2002. - 414 с.
3. Міжнародна поліцейська енциклопедія: У 10 т./ Відп. редактори: Ю.І. Римаренко, Я.Ю. Кондратьєв, В.Я. Тацій, Ю.С. Шемшученко. - К.: Концерн «Видавничий Дім «Ін Юре», 2003. - Т.1 - 1231 с.
4. Про засади запобігання і протидії корупції: Закон України від 7 квітня 2011 року № 32.06.-VI // <http://zakon.Lrada.gov.ua/laws/show/3206-17>.
5. Про стан прокурорського нагляду та додержання законів при виконанні судових рішень у кримінальних справах та застосуванні інших примусових заходів за 12 місяців 2011 року: Інформаційно-аналітичний бюлетень. - К.: Генеральна прокуратура України, 2012. - 80 с.
6. Віктимологічні засади боротьби зі злочинами, що вчиняються в установах виконання покарань України: Навч. посібник для студ. юрид. навч. закладів / Джужа О.М., Коваленко В.В., Колб О.Г. та ін.; за заг. ред. О.М. Джужи та В.В. Коваленка. - Хмельницький: ХмЦНП, 2012. - 172 с.
7. Кримінологія: Підручник/ За заг. ред. О. М. Джужи. - К.: Юрінком Інтер, 2002. - 414 с.